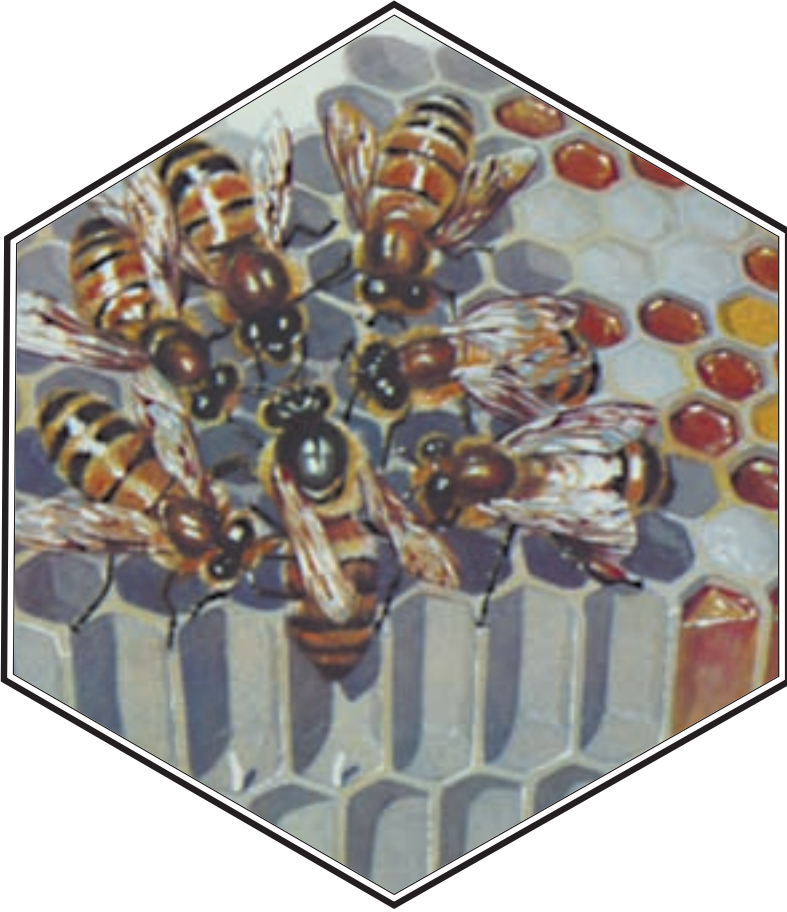

الْعَسَلُ غِذَاءٌ وَ شِفَاءٌ

الْعَسَلُ غِذَاءٌ مُفِيدٌ وَ مُنَشِّطٌ* . وَ قَدْ اثْبَتَتِ التَّجَارِبُ وَ التَّحَالِيلُ الْعَلْمِيَّةُ أَنَّ كُلَّ
 (١٠٠) «مِائَةِ غِرَامٍ مِنْ الْعَسَلِ تُعْطِي «٣٠٠» (ثَلَاثِمِائَةَ) سُعْرَةً حَرَارِيَّةً. فَهُوَ غِذَاءٌ ذُو
 قِيَمَةٍ غِذَائِيَّةٍ عَالِيَةٍ بِحَجْمٍ صَغِيرٍ. فَالْكِيلُو الْوَاحِدُ مِنَ الْعَسَلِ النَّقِيِّ* يُعَادِلُ فِي قِيَمَتِهِ
 الْغِذَائِيَّةِ خَمْسَةَ كِيلَوَاتٍ مِنَ الْحَلِيبِ* أَوْ «٦٠» (سِتِّينَ) بُرْتَقَالَةً.

زِيَادَةً عَلَى ذَلِكَ أَنَّ الْمَوَادَّ السُّكَّرِيَّةَ الْمَوْجُودَةَ فِي الْعَسَلِ سَهْلَةٌ الْهَضْمِ وَ هُوَ
 يُقَدِّمُ لِعَضَلَاتِ الْجَسْمِ طَاقَةً وَ نَشَاطًا سَرِيعًا وَ قَوِيًّا. وَ لَقَدْ ثَبَتَ أَنَّهُ يَحْوِي* عِنَاصِرَ
 ثَمِينَةً كَثِيرَةً؛ أَهْمُهَا السُّكَّرِيَّاتُ وَ قَدْ اكْتُشِفَ مِنْهَا حَتَّى الْآنَ «١٥» (خَمْسَةَ عَشَرَ)
 نَوْعًا فَقَطْ؛ مِنْهَا الْبُرُوتِينُ*، الْحَدِيدُ، النَّحَاسُ* وَ... وَ فَيْتَامِينِ ب١ (بِي وَاحِدًا)، ب٢
 (بِي اثْنَيْنِ)، ب٥، ب٦ وَ...

خَوَاصُّ الْعَسَلِ

لِلْعَسَلِ عِدَّةٌ خَوَاصٌّ أُخْرَى جَعَلْتَهُ أَفْضَلَ أَنْوَاعِ الشُّكَّرِيَّاتِ ؛ مِنْهَا :

- ١- يُهَدِّئُ الْأَعْصَابَ
- ٢- يُسَكِّنُ الشُّعَالَ الْمُرْعَجَ*
- ٣- يُسَكِّنُ آلامَ الْمَفَاصِلِ
- ٤- لَا يَفْسِدُ الْأَسْنَانَ عَلَى خِلَافِ الشُّكَّرِيَّاتِ الْأُخْرَى
- ٥- إِنَّهُ مُضَادٌّ لِلْعَفُونَةِ*، فَلَا يَفْسِدُ مَعَ مَرُورِ الزَّمَنِ وَ يَحْتَفِظُ بِقِيَمَتِهِ الْغِذَائِيَّةِ كَامِلًا.

التاقص المزید

أَبْقَى	۲
أَهْتَدَى	
نَجَّى	
تَلَقَّى	

بَقِيَ	۱
هَدَى	
نَجَّى	
لَقِيَ	

به دو گروه از فعل های ناقص توجه نموده و به سوالات پاسخ دهید:

۱- کدام گروه از فعل ها، ثلاثی مزید هستند؟

۲- آیا با صرف فعل ناقص در باب های ثلاثی مزید آشنایی دارید؟
برای آشنایی با صرف این فعل ها با ما همراه شوید!

آیا وزن باب های ثلاثی مزید را به خاطر دارید؟

ناقص در باب های افعال، افعال، انفعال و استفعال

به صرف فعل ناقص در چهار باب فوق توجه کنیم:

المصدر	الأمر	المضارع	الماضي	
إِمضاء	أَمضِ	يُمضِي	أَمَضَى	«م ض ی»
إِخْتفاء	إِخْتَفِ	يَخْتَفِي	إِخْتَفَى	«خ ف ی»
إِنزواء	إِنزِوْ	يَنزِوِي	إِنزَوَى	«ز و ی»
إِسْتعفاء	اسْتَعْفِ	يَسْتَعْفِي	اسْتَعْفَى	«ع ف و»

نتیجه:

هرگاه فعل ناقص به باب های افعال، افعال، انفعال، استفعال برود، حرف عله در اولین صیغه ی:

- ماضی: قلب به الف،
- مضارع: قلب به یاء،
- امر: حذف می شود.

اما در مصدر این باب ها.....؟!

۱- به این نوع فعل ها که دو حرف عله دارند و مانند فعل ناقص صرف می شوند، «الفیف» می گویند.

۲- در فعل ناقص، اگر حرف عله «واو» باشد، در ثلاثی مزید به «یاء» تبدیل می شود.

بدانیم

مصدر باب های افعال، افعال، اِنفعال و اِسْتفعال از فعل ناقص، همیشه مختوم به «الف ممدود» (الف و همزه) است. مانند: اِهداء، اِرْتِضاء، اِنْجِفاء، اِسْتِذْعاء.

للتدريب (۱) أكْمِلِ الْفَرَاغَ:

المصدر	الأمر	المضارع	الماضي
.....	.....	.....	.....

بَقِيَ
باب اِفعال ←

(۲) أكْمِلِ الْفَرَاغَ بِالصِّيغَةِ الْمُنَاسِبَةِ:

هُم..... (اِهْتَدَوْا - اِهْتَدَيَا)

هِيَ..... (اِهْتَدَيْنَ - اِهْتَدَتْ)

أَنْتِ..... (تَهْتَدِينَ - تَهْتَدُونَ)

ناقص در باب های تفعیل و مفاعلة

۲

به صرف فعل ناقص در دو باب فوق توجه کنیم:

المصدر	الأمر	المضارع	الماضي	
تغذية	عَدَّ	يُعَدِّي	عَدَّى	«غ ذ و»
مُنْجَاة	نَاج	يُنَاجِي	نَاجَى	«ن ج و»

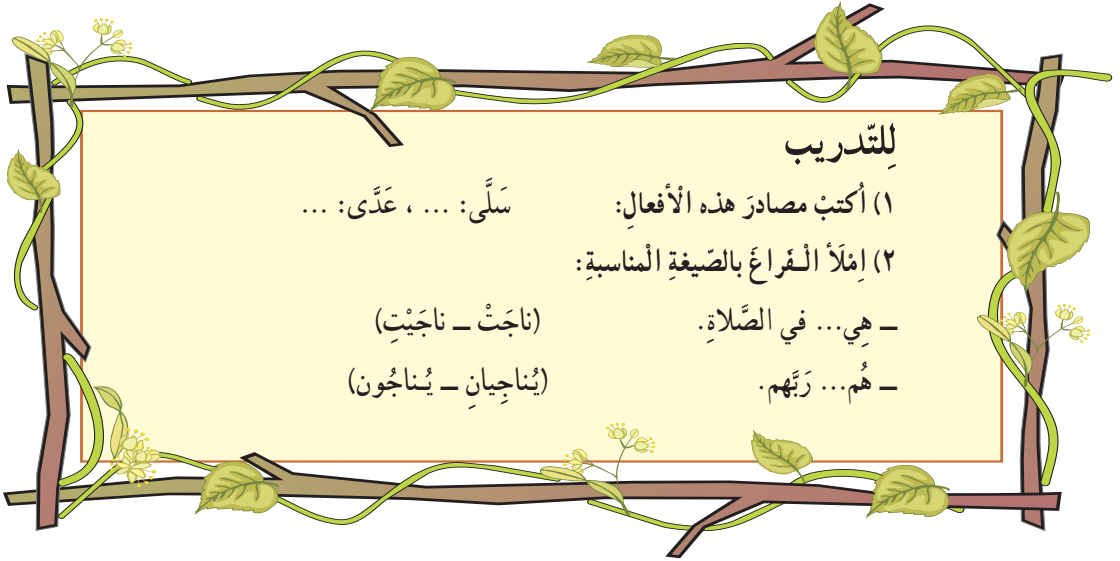
نتیجه:

- هرگاه فعل ناقص به باب «تفعیل» و «مفاعلة» برود حرف عله در اولین صیغه ی:
- ماضی: قلب به الف
  - مضارع: قلب به یاء
  - امر: حذف می شود.

۱- این همزه در زبان فارسی معمولاً حذف می شود.

بدانیم

- مصدر فعل ناقص از باب تفعیل، هم وزن «تَرْبِیَّة» می آید.
مانند: تزکیه، تصفیه، تغذیه^۱
- مصدر فعل ناقص از باب مفاعلة، هم وزن «مُلاَقَاةٌ» می باشد.
مانند: مدارا، محاكاة، مداواة.

لِلتَّدْرِيبِ

- ۱) اُكْتُبْ مَصَادِرَ هَذِهِ الْأَفْعَالِ: سَلَى: ... ، عَدَى: ...
- ۲) اِمْلَأْ الْفُرَاغَ بِالصَّيْغَةِ الْمُنَاسِبَةِ:
- هِيَ... فِي الصَّلَاةِ. (نَاجَتْ – نَاجِيَتْ)
- هُمْ... رَبَّهُمْ. (يُنَاجِيَانِ – يُنَاجُونِ)

ناقص در دو باب «تفاعل و تفعّل»

۳

به صرف فعل ناقص در این دو باب توجه کنیم:

المصدر	الأمر	المضارع	الماضي	
تَلَاقِي	تَلَقَّ	يَتَلَقَّوْنَ	تَلَقَّوْا	«ل ق ی»
تَلَقَّى	تَلَقَّ	يَتَلَقَّوْنَ	تَلَقَّوْا	«ل ق ی»

۱- «تاء» در آخر این کلمات در زبان فارسی غالباً به «های غیرملفوظ» (بیان حرکت) تبدیل می شود؛
مانند: تزکیه، تغذیه، تصفیه.

۲- «تاء» در مصدر باب مفاعلة در زبان فارسی معمولاً به صورت کشیده نوشته می شود؛
مانند: مناجات، مساوات، ملاقات.

نتیجه:

- هرگاه فعل ناقص به دو باب «تفاعل» و «تفعّل» برود، حرف عله در اولین صیغه ی:
- ماضی: قلب به الف،
  - مضارع: قلب به الف،
  - امر: حذف می شود.

اما در مورد مصدر...!؟

مصدر دو باب تَفَاعُلٌ و تَفَعُّلٌ از فعل ناقص به یاء ماقبل مکسور (منقوص) ختم می شود؛ مانند: «ع ل و» ← تَعَالِي «عدو» ← تَعَدِّي

بدانیم

۱- ترکیب «کان + لِ» معادل فعل داشتن در زبان فارسی است.
 کان لی کتاب : کتابی داشتیم.

۲- به کیفیت ترجمه‌ی حرف «أَنْ» و نیز موصولات خاص در وسط جمله توجه کنیم.

گاهی می‌توانیم به کمک قرائن موجود در جمله، معنای عبارت را حدس بزنیم!

قبل از شروع به ترجمه‌ی متن، مفهوم و پیام اصلی متن را برای خود مشخص می‌کنیم.

كَانَ لِلْمَرْأَةِ دَوْرٌ أَسَاسِيٌّ فِي الْإِسْلَامِ مُنْذُ ظُهُورِهِ . فَأَوَّلُ مَنْ آمَنَ بِالرَّسُولِ (ص) هِيَ خَدِيجَةُ زَوْجَةُ الرَّسُولِ الْأَكْرَمِ (ص).

مُؤَلِّي تَارِيخِ صَدْرِ الْإِسْلَامِ بِنَمَازِجِ مِثَالِيَّةٍ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي دَخَلْنَ فِي الشُّؤْنِ الْعَسْكَرِيَّةِ وَ السِّيَاسِيَّةِ مَعَ مِرَاعَاةِ الْإِتِّزَامِ بِالْعِفَافِ وَ الطَّهَارَةِ . حِينَمَا يَتَكَلَّمُ الْإِسْلَامُ عَنِ الْحِجَابِ لَمْ يَفْصِدْ مَنَعُ الْمَرْأَةِ مِنَ التَّدْخُلِ فِي الشُّؤْنِ الْإِجْتِمَاعِيَّةِ وَ إِتْمَا يَفْصِدُ أَنْ تَظْهَرَ الْمَرْأَةُ فِي الْمَجْتَمَعِ غَيْرَ مَتْرَبَّةٍ!

***

حَوْلَ النَّصِّ:

الف - عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- ۱- نماذج مثالیة : مانند نمونه نمونه‌هایی والا الگوهای مهم
- ۲- التَّدْخُلُ : وارد شدن وارد کردن عدم دخالت
- ۳- العسکری : پادگان نظامی دانشگاهی

یافتن مرجع ضمائر غایب در فهم معانی عبارات نقش اساسی دارد!

فهم نکات دستوری و دقت روی نقش کلمات را برای یافتن معنای دقیق جدی می‌گیریم.

ب - عَيْنِ تَرْجَمَةَ «مَنْ» فِي عِبَارَةِ : «أَوَّلُ مَنْ آمَنَ بِالرَّسُولِ...»

- کسی که کسانی که چیزی که

ج - اِتِّخَبَ عِنَاثًا مَنَاسِبًا لِلنِّصِّ:

- دور المرأة في الإسلام الإلتزام بالعمل تاریخ صدر الإسلام

التمرين الأول

عَيْنِ الْمُعْتَلِّ النَّاقِصِ ثُمَّ اجْعَلْهُ فِي الْجَدْوَلِ وَ اكْتُبْ مَا يُنَاسِبُهُ:

- ١- ﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ^(١) الْكُوْثَرَ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ﴾
- ٢- ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾
- ٣- ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَى وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ﴾
- ٤- اَللّٰهُمَّ بِنُورِكَ اهْتَدَيْتُ وَ بِفَضْلِكَ اسْتَعْنَيْتُ.

							الفعل
							نوع الفعل ^٢
							المعنى

التمرين الثاني

اُكْتُبِ الْمَصَادِرَ فِي مَكَانِهَا الْمُنَاسِبِ ثُمَّ تَرَجِّمُهَا
 «تَجَلَّى، مُرَاعَاةً، إِغْنَاءً، اِكْتِفَاءً، تَمَنِّيً، تَدَاعِيً، إِبْقَاءً، تَوْصِيَةً، مَجَازَاةً، اِنْقِضَاءً، اِسْتِغْنَاءً،
 اِنزواءً»

اِسْتِفْعَال	اِنْفِعَال	اِفْتِعَال	تَفْعَل	تَفَاعَل	مَفَاعَلَةٌ	تَفْعِيل	اِفْعَال
...	...	...	تَجَلَّى	...	...	...	...
...	...	...	أَشْكَارُ شَدْنٍ	...	...	...	...
	...		...		...		...
	...		...		...		...

(١) برخی افعال در زبان عربی دو مفعول می گیرند؛ مانند: أعطی (داد، عطا کرد، بخشید)، عَلَّمَ (یاد داد)، رَزَقَ (روزی داد) جَعَلَ (گردانید) و... .

(٢) نوع الفعل: الماضي، المضارع، الأمر

التمرين الثالث

اقرأ العبارات التالية ثم ترجمها وعين الأفعال المعتلة:

لا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الآخِرَةَ بَعِيرَ الْعَمَلِ .

يقول في الدنيا بقول الزاهدين و يعمل فيها بعمل الراغبين .

يَنْهَى ولا يَنْتَهِي . يُعْجَبُ بِنَفْسِهِ إذا عُوْفِيَّ* و يَقْنَطُ إذا ابْتُلِيَ* .

إن استغنى بطر* وإن افتقر قنط!

التمرين الرابع

أكمل الفراغات:

المصدر	الأمر (للمخاطب)	المضارع	الماضي
.....	أَعْطِ	.....	أَعْطَى
مساواة	.....	.....	ساوى
.....	تَسَلَّ	.....	تَسَلَّى
.....	.....	يَتَعَالَى	تَعَالَى

التمرين الخامس

أكمل الفراغات بفعل مضارع مناسب ثم ترجم النص:

الدعاء

يا مَنْ لا ... عجايبُ عَظَمَتِهِ، (انْقَضَى)

يا مَنْ لا ... مُدَّةٌ مُلْكِهِ، (انْتَهَى)

يا مَنْ لا ... خِزَائِنُ رَحْمَتِهِ، (فَنِيَ -)

اجْعَلْ لَنَا نَصيباً في رَحْمَتِكَ!

من «الصحيفة السجادية»

التمرين السادس

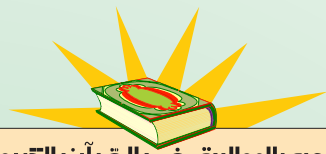
عين الإعراب والتحليل الصرفي للكلمات التي أُشير إليها بخط :

هذا محالٌ في القياسِ بديع*

إنَّ المحبَّ لِمَنْ يُحِبُّ مُطِيعٌ

نَعَصِي* الإلهة و أنتَ تَظْهَرُ حَبَّة

لو كانَ حُبُّكَ صادقاً لَأَطَعْتَهُ

الصورة العملية في القرآن الكريم

استفهام

استفهام در حقیقت هنگامی به کار می‌رود که متکلم در صدد یافتن پاسخی برای مجهول خود باشد. اما گاهی به عباراتی بر می‌خوریم که سؤال کننده در واقع نمی‌خواهد جوابی برای سؤال خود بیابد! بلکه معانی و مفاهیم دیگری را در ورای این استفهام ظاهری مدنظر دارد.

به آیات زیر نگاه کنیم:

﴿تَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ﴾!

آیا مردم را به نیکی دعوت می‌کنید و خود را فراموش می‌نمایید؟! (این کار را نکنید!)

چگونه سخن بگوییم تا مخاطب به بهترین شکل پیام ما را دریافت کند و بر او تأثیر گذارد؟ یافتن این پاسخ در «بلاغت» نهفته است!

﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾!

آیا ندانستی که خدا آنچه را که در آسمان و زمین است

می‌داند؟! (آری، می‌دانم!)

نکته‌ی اصلی در بلاغت به «مقتضای حال» سخن گفتن است.

آیا به راستی پاسخ سؤالات فوق روشن نیست؟!

این گونه استفهام را «استفهام انکاری» می‌نامیم.

هرگاه جمله‌ی استفهامی همراه «ادوات نفی» آورده شود (آیه‌ی دوم) به منظور اقرار گرفتن از

مخاطب و «تقریر» و اثبات موضوع است. اگر جمله استفهامی از «ادوات نفی» خالی باشد، (آیه‌ی

اول) مفهوم جمله حکایت از «نفی» و یا «نهی» می‌کند.

***

○ در آیات زیر مشخص کنید که آیا استفهام در معنای حقیقی خود به کار رفته است یا خیر؟

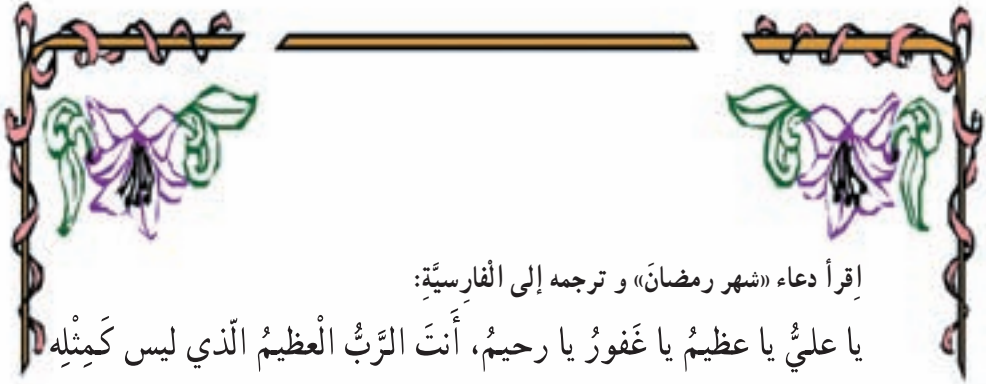
۱- ﴿يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمَ الدِّينِ﴾! [ای پیامبر! می‌پرسند روز پاداش چه وقت خواهد بود؟]

۲- ﴿أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى﴾! [ای پیامبر! آیا تو را یتیم نیافت آن گاه پناه داد؟]

۳- ﴿هَلْ جِزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ﴾! [آیا پاداش احسان و نیکی جز احسان و نیکی است؟]

۴- ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾! [آیا ندانستند که خداست که توبه‌ی بندگان را

می‌پذیرد؟!]

إقرأ دعاء «شهر رمضان» و ترجمه إلى الفارسيّة:

يا عليّ يا عظيم يا غفور يا رحيم، أنت الربّ العظيم الذي ليس كمنّله
شيءٌ و هو السميع البصير. و هذا شهر عظمته و كرمته و شرفته و فضلته عليّ
الشهور. و هو الشهر الذي فرضت صيامه عليّ. و هو شهر رمضان الذي
أنزلت فيه القرآن هدىً للناس و بيناتٍ من الهدى و الفرقان و جعلت فيه ليلة
القدر و جعلتها خيراً من ألف شهرٍ...

***

عليّ: بر من

فرضت: واجب نمودی

عليّ: بلند مرتبه

